

K ü l ö n f é l é k .

Országos temetés. De á k F e r e n c z nagy hazánkfia temetése f. év februarius 3-án országos részvét mellett történt meg Budapesten. A polgári erény megdicsőíttetése volt ez. A koszorúk özönében, melyek a ravatalt ékesítették, ott voltak első helyen, a nagy halott szívében a legelső magyar ember, a K i r á l y , a legnagyobb magyar nő , a K i r á l y n é koszorúi. Nemzetiség, vallás és pártkülönbőség nélkül képviselve voltak az örökre felejthetetlen temetésen az ország csaknem összes politikai és egyházi hatóságai. A fényes katolikus clerus s az egyszerű protestans papság szívében egyforma gyászszal kísérte sirjába a halhatatlan férfit, ki csaknem félszázados politikai működése alatt a hazaszeretetnek s az országgyűlésen tartott legutolsó beszédében is a lelkiismeret szabadságának két nagy hitcikkét vallotta s hagyta nekünk drága örökségül.

A temetési ünnepélyen egyházunk is részt vett, Pap Mózes, egyh. főjegyző és püspökhelyettesnek, mint képviselőnknek személyében.

Belső emberek változása 1875-ben. Mintha kedves emlékü püspökünk Kriza János halála a múlt évben vallásközönségünk egyházi rendét megváltotta volna, papjaink és isk. mestereink között egy halálozás sem történt. A mi változások voltak, azok többnyire helycserén alapulnak. Így sz. kereszturni lelkész Gombos Sámuel, ugyanoda tanárnak választatván, helyébe Barabás Lajos neveztetett ki lelkésznek. Csegezi Károly csegezi ideiglenes isk. mester Csegezben rendes isk. mester lett. Székely Zsigmond karácsonfalvi rendes isk. mester lett. Kis András nyugalmazott isk. mester Boldogaszszonyfalván rendes isk. mester lett. Geréb Sándor rendes pap áthelyeztetett Boldogaszszonyfalvára rendes papnak. Gvidó Mózes Böződ-Ujfaluba ideiglenesen papi administratornak. Menyhárt Mózes, siménfalvi rendes isk. tanító Tordátfalvára rendes isk. tanítónak. Kovács István, h. sz. péteri rendes isk. mester Sinfalvára rendes isk. mesternek. Székely Mózes Karácsonfalvára rendes isk. mesternek.

Az unitárius reformatorok iránt is mind több több figyelmet tanusítanak a tudomány emberei szintugy mint a közvélemény. A nagy német tudós Hase C. A. a jénai theologiai évnegyedes folyóiratban a siennai Achino (Ochin) Bernardot ismerteti, a ki mint Fra Bernardino a kapuczinusok főnöke volt Olaszthonban, de Juan Valdez által, a kit Curione Cavaliere de Cesare, ma piu honoratu e splendido cavaliere di Christo — nevez, az evangéliumi hitre térítettvén, az angolhoni érsek Cranmer által a Londonban levő olasz gyülekezet papjává tétetett és később mint Hase írja a Socinus Laelius veszélyes befolyása alá került. Tollinnak is egy igen gyönyörű értekezése jelent meg a „Journal for Historical Teology“ czimű folyóiratban a Servetus gyermekkoráról és egy más értekezés is ugyanabban Servetus és Lutherről. Socinusnak születés he-

lyén Olaszthonban emlékoszlop emeltetett. Most a „G a z e t t a d' I t a l i a“ szerint báró Holtzendorf, müncheni és Rieger, gröningeni tanárok indítványt tettek az olasz antitrinitáriusnak, Gentilisnek Rómában emelendő nemzetközi emlékoszlop tárgyában. E végre egy nemzetközi bizottság is alakított, melynek Mancini képviselő az elnöke s báró Holtzendorf az alelnöke, ki abban is fáradozik, hogy a vallási szabadság barátai egy nemzetközi értekezletet tartsanak Rómában; mert a mint megjegyzi, a szabad gondolkozók gyűlése, mely néhány évvel ezelőtt Nápolyban tartott, szerencsétlennek bizonyult; az evangéliumi alliance hitcikkelyei kizárják kebelökből a legjobb erőket s így az unitáriusok s a velök egyetértő protestans egyetek Európaszerte vannak arra hivatva, hogy Rómába küldendő képviselőik által megmutassák a világnak, hogy az a láthatatlan egyház, melyet a tiszta kereszténység szelleme lelkesít, csakugyan létezik a földön. Nem szükség mondanunk, hogy egy ily nemzetközi értekezlet mily nagy jelentőséggel bírna s mily bátorságot öntene a tisztultabb vallásos nézetek terjesztésében elszórtan működő lelkekbe.

A „Magyar Állam“ című lap múlt évi 295 számában Lonkay Antal ur: „Az én újabb cikksorozatam“ című cikkében a protestantizmus hanyatlásáról s a protestans felekezetek közt levő különbségekről elmélkedvén, a többek közt ezeket mondja: „a lutheranus megtűri a keresztet temploma tornyán, a kálvinistának kedvesebb a kakas vagy a rézgomb, míg az unitárius maga sem tudja, keresztény-e vagy sem“. Ez utóbbi tételéhez aztán jegyzésbe teszi: „Ez év elején történt, hogy lapom kétségbe vonta az unitárius atyafiaknak keresztény voltukat, mire az elhunyt szép tudományu unitárius superintendens Kriza János levelet intézett hozzám, buzgón igyekeztvén az unitáriusok keresztény voltát bébizonyítani. A levél azonnal megjelent a M. Államban, de olyan 8 jegyzettel, melyre a superintendens ur nem tudott megfelelni“.

Mi nem tagadjuk, hogy vannak oly kérdések, a melyekre okos embernek megfelelni nem lehet; azt is tudjuk, hogy a Lonkay ur által érintett megjegyzésekre elhunyt püspökünk csakugyan semmit se felelt; de ha Lonkay urnak európai, ázsiai, amériikai és áfrikai nagy figyelmé saját hazájára is kiterjedne, észre vehette volna, hogy ama 8 megjegyzése nem maradt egészen felelet nélkül; mert azokat e folyóirat egyik szerkesztője a múlt évi 1-ső füzetben bátor volt taglalni s alkalmasint meg is czáfolta. Hanem hát ha az ember valamely kérdésben a győzelmet minden áron magának akarja tulajdonítani, legjobb a czáfolatokról mit se tudni.

Lang Henrik, zürichi pap, korunk egyik legjelesebb szónoka s a némethoni szabadelvű protestantizmus egyik nagy tekintélyű zászlóvivője jan. 13-án meghalt.

Folyó évi zsinatunk aug. 27-kén fog megtartatni Árkoson Háromszéken. Tekintve azt, hogy ezen a zsinaton fog betöltetni a múlt évben üresen maradt püspöki szék, valamint egy főgondnoki hely is, tehát a két legfőbb sarkhivatal egyházunkban, bizonyára az unitáriusoknak közelebről nem volt ennél nevezetesebb zsinatuk.

